

umístěny iniciály Maria a IHS. Tmavě šedý vysoký sokl je oddělený od kvádrování linií bordurou se stylizovanými růžemi a úponky. Sokl je tvořen tmavě šedou plochou s červenými linkami vzniklým kvádrováním se stylizovanou lilií vytvářející vertikální linky kvádrování.

Díky provedenému odkryvu a restaurování máme v interiéru opavské konkatedrály jednu z prostor ve slohové úpravě, v níž byly jistě realizovány úpravy i v dalších částech interiéru, s největší pravděpodobností na stěnách presbytáře i v dalších kaplích. Dlouhodobé problémy s vlhkostí a mnoho pokusů o její eliminaci způsobilo několikrát oklepání omítek ve většině spodních partií omítek, popř. jejich povrchové seškrábání. V ostatních interiérech tak nebyla nalezena souvislejší vrstva s dekorativní výmalbou. Snad jen s výjimkou staré sakristie, kde nebyly omítky doposud zkoumány a jsou ponechány v intaktním dochování všech souvrství bez zásahu. Generální rekonstrukce, trvající několik let a vrcholící v letech 2022 a 2023 restaurováním kaplí Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého a většiny interiérového mobiliáře, umožnila poznání většiny stavebních detailů konkatedrály jako celku, umožnila rehabilitovat dekorace a výzdobu většiny prostor, nicméně na dokonalé historické zpracování ještě stále čeká.

- 1 K samotným dějinám chrámu, z nichž vychází i další historické informace viz ŠOPÁK, Pavel – SCHENKOVÁ, Marie – PRIX, Dalibor – ONDRUŠKOVÁ, Markéta, *Opava. Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie*, Velehrad 2000; HALÁTEK, Dalibor, *Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie v Opavě*, Opava 2021.
- 2 K návrhu dekorativního obložení a celkovému řešení oltáře se dochoval kresebný návrh, 580 × 370 mm, nedatováno, značeno: *Eutwurf der Altares in der Marien Kapelle in das Propsteikirch*, Slezské zemské muzeum, uměleckohistorické pracoviště, inv. č. U 4573G.
- 3 GRŮŽA, Antonín – KOUŘILOVÁ, Danuška, *Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie v Opavě, Standardní nedestruktivní stavebněhistorický průzkum*, 2002, uloženo v archivu NPÚ, ÚOP v Ostravě, obrazové přílohy č. 210, 211.
- 4 Byl na stavbě přítomen z důvodu restaurátorských průzkumů v presbytáři, trojlodí a na exteriérových partiích omítek kaplí (jednotlivé restaurátorské zprávy uloženy v archivu NPÚ, ÚOP v Ostravě).
- 5 MENZEL, Filip, *Vnitřní plášť kaple Panny Marie Lurdské v Konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v Opavě, Dokumentace restaurování*, 2022/23, uloženo v archivu NPÚ, ÚOP v Ostravě.
- 6 Datace se zachovala v supraportě nad vstupním otvorem do kaple, kde byl jediný větší defekt v celé ploše výmalby, a v jediném dochovaném místě v levém spodním rohu. Nebylo tak možné ověřit jakoukoliv další souvislost nebo informaci, dochována byla pouze latinská datace MDCCCLXXXVIII.
- 7 Oltář restauroval ve spolupráci s Filipem Menzelem Jakub Gajda. GAJDA, Jakub, *Oltář Panny Marie Lurdské v interiéru konkatedrály Nanebevzetí Panny Marie v Opavě*, 2023, uloženo v archivu NPÚ, ÚOP v Ostravě.

Gotické omítky a malby v kostele sv. Jana Křtitele v Opavě

Dalibor Halátek

V rámci statického zajištění kleneb a zdiva kostela musel být realizován předběžný restaurátorský průzkum dochovaných souvrství omítek tak, aby nemohlo při chystaných pracích dojít k nevratným ztrátám. V západní předsíni kostela tak při průzkumu restaurátor Filip Menzel našel souvrství se středověkými omítkami a geometrickými malbami na východní zdi. Trojúhelníkový dekor vytažený tlustou černou linkou na světle šedém pozadí s červenými plochami uvnitř byl porušen někdy v minulosti očištěním portálu na čistý kámen, nicméně stále zůstala podstatná část lemu kolem portálu zachována. V pásové sondě na pravé straně pak byla zaznamenána i malba cihlové architektury s cimbuřím. Na ostatních stěnách předsíně, přistavěné k trojlodí kostela ze západní strany někdy po roce 1400, jsou starší omítky také zachovány, v provedených sondách ale nebyly další malby zaznamenány.

Obr. 1. Kostel sv. Jana Křtitele v Opavě, sonda na jihovýchodní stěně, zdroj: Dalibor Halátek, 2023

Další průzkum, realizovaný restaurátorkou Romanou Balcarovou, byl proveden ve spodních partiích závěrové stěny, v místech, kde je barokní půlkulatá přizdívka nejslabší a zdivo bylo narušeno vertikálními trhlinami. Také v těchto místech byla nalezena vrstva středověkého stáří, bohužel v poměrně fragmentárním stavu. V drobně dočištěné sondě se podařilo nalézt ruku s rukávem držící břevno. Statický zásah se v těchto místech musel omezit na nutné minimum s potřebným ochráněním zlomků maleb v celé spodní ploše zdiva. Podobná souvrství byla nalezena i na poli v severovýchodním koutu. Sondáž proběhla i v sakristii, kde jsou mezi poli obkročné klenby a ve zdivu také dochovány vrstvy středověkého stáří.

Vzhledem k nutným zahájeným záchovným pracím na kostele spočívajícím ve statickém zajištění kleneb a obnově střešního pláště si na případné pokračování prací na odkryvu a restaurování ještě budeme muset mnoho let počkat. Podstatnou zprávou je však existence středověkých struktur v objektu, jenž byl na počátku 18. století podstatně barokně upravován.